

Rzeszów, 08 października 2018 r.

Centralny Sąd Śledczy Nr 002

w Madrycie

Krajowy Sąd Karny i Administracyjny

dot. Europejski Nakaz Aresztowania **152/2018 F**

nr Schengen: (.....)

Sąd Okręgowy w Rzeszowie w dniu 12 stycznia 2018r. wydał Europejski Nakaz Aresztowania w sprawie obywatela Hiszpanii J. (.....). Decyzja ta została wydana przez Sąd w pełni autonomicznie, bez jakiegokolwiek ingerencji, w oparciu o dotychczas przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe.

W dniu 26 września 2018r. do Sądu Okręgowego w Rzeszowie wpłynęły pytania wykonującego ENA organu sądowego Hiszpanii.

Jak rozumie Sąd Okręgowy w Rzeszowie zadając te pytania Sąd Hiszpanii zmierzał do ustalenia, czy podejrzany w przypadku jego wydania do Polski zagwarantowane będzie miał prawo do:

- rozpoznania sprawy przez niezawisły sąd,
- prawo do obrony,
- prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie.

W obecnym stanie prawnym podejrzany czy oskarżony ma prawo do korzystania z pomocy adwokata, a także do rozpoznania swojej sprawy w sposób jawny i w rozsądnym terminie.

Konkretne pytania postawione przez organ sądowy Hiszpanii mają na celu uzyskanie przez niego wiedzy, czy sąd rozpoznający sprawę procedował będzie, a następnie podejmował decyzje jedynie w oparciu o przeprowadzone dowody, kierując się obowiązującymi przepisami i własnym sumieniem.

Odpowiadając na pierwsze pytanie należy ponownie, z całą stanowczością podkreślić, iż Sąd podejmujący w tej sprawie decyzję o wydaniu ENA - podjął ją samodzielnie, bez jakiegokolwiek udziału osób trzecich czy innego organu.

Jak z powyższego wynika, żaden organ tak sądowy, jak i pozasądowy nie ma bezpośredniego wpływu na podejmowane przez sędziego w danej sprawie decyzje.

W Polsce zgodnie z art. 173 Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 roku „Sądy i Trybunały są władzą odrębną i niezależną od innych władz”, zaś po myśli art. 178 Konstytucji „Sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom”.

Zgodnie z ustawą Prawo o ustroju sądów powszechnych z dnia 27 lipca 2001 roku czynności z zakresu nadzoru administracyjnego Prezesa Sądu i Ministra Sprawiedliwości (art. 9a § 1 i § 2) nie mogą wkraczać w dziedzinę, w której sędziowie są niezawisli (art. 9b) tzn. w dziedzinę związaną z rozpoznawaniem spraw i wydawaniem rozstrzygnięć.

Jednak po serii nowelizacji ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, jak i innych przepisów, Minister Sprawiedliwości, który jednocześnie jest Prokuratorem Generalnym, zyskał duży wpływ na funkcjonowanie sądów, co może rodzić wątpliwości co do pełnej niezawisłości sędziów i niezależności sądów.

Należy mieć tu na uwadze trzy aspekty które dotyczą organów sądu, obsługi sekretarskiej, a także finansów.

W obecnym stanie prawnym sędziowie utracili wpływ na powoływanie i odwoływanie prezesów oraz wiceprezesów sądu, a także przewodniczących wydziałów. Prezesi i wiceprezesi sądów są powoływani, jak i odwoływani przez Ministra Sprawiedliwości. Podobnie wygląda sytuacja w przypadku

przewodniczących wydziałów, gdzie prezes właściwego sądu podejmuje decyzje samodzielnie bez konsultacji z sędziami czy ich samorządem.

Wszyscy pracownicy, którzy współpracują z sędziami w realizacji ich obowiązków, podlegli są dyrektorowi sądu, który powoływany jak i odwoływany jest arbitralnie przez Ministra Sprawiedliwości. Dyrektor sądu, który podlega wyłącznie Ministrowi Sprawiedliwości, podejmuje decyzje, którzy pracownicy, jak są opłacani i w jakich godzinach realizują swoje zadania.

Należy także podkreślić, iż sędziowie nie mają wpływu na budżet sądów powszechnych.

Odpowiadając na pytanie drugie, należy wskazać, że zgodnie z art. 180 Konstytucji sędziowie są nieusuwalni. Przepisy Konstytucji RP oraz dalsze przepisy szczególne nie przewidują wykonywania przez sędziów zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości na zasadzie kadencyjności. Zgodnie z art. 179 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej „sędziowie są powoływani przez Prezydenta Rzeczypospolitej, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, na czas nieoznaczony”, zaś zgodnie z art. 180 Konstytucji RP „złożenie sędziego z urzędu, zawieszenie w urzędowaniu, przeniesienie do innej siedziby lub na inne stanowisko wbrew jego woli może nastąpić jedynie na mocy orzeczenia sądu i tylko w przypadkach określonych w ustawie” jak np. w związku z odpowiedzialnością dyscyplinarną (o czym będzie mowa w odpowiedzi na pytanie czwarte).

W praktyce władza polityczna może usuwać sędziów zmieniając przepisy regulujące przechodzenie w stan spoczynku, czego przykładem jest obniżenie wieku emerytalnego w nowej ustawie o Sądzie Najwyższym.

Odpowiadając na pytanie trzecie, informuję, że zgodnie z art. 47 a § 1 i dalsze przepisy ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, sprawy są przydzielane sędziom losowo, w ramach poszczególnych kategorii spraw, chyba, że sprawa podlega przydziałowi sędziemu pełniącemu dyżur.

Zmiana składu sądu może nastąpić tylko w przypadku niemożności rozpoznania sprawy w dotychczasowym składzie albo długotrwałej przeszkody w rozpoznawaniu sprawy w dotychczasowym składzie. Wyłączenie sędziego i ławników regulują przepisy art. 40 § 1 Kodeksu postępowania karnego, które dotyczą wyłączenia sędziego z mocy prawa od udziału w sprawie. Natomiast art. 41 kpk reguluje wyłączenie sędziego na wniosek.

O wyłączeniu sędziego orzeka wówczas sąd, przed którym toczy się postępowanie.

Przydział spraw sędziom odbywał się do niedawna w sposób prosty, transparentny, zawierał element losowy (kolejność wpływu spraw i lista alfabetyczna sędziów) i był łatwo weryfikowalny. Został on zastąpiony systemem informatycznym, którego administratorem jest Minister Sprawiedliwości. Algorytm tego systemu nie został sędziom udostępniony do wiadomości.

W odniesieniu do pytania czwartego, Sędziów orzekających w sprawach dyscyplinarnych w pierwszej instancji, gdy zarzut nie dotyczy przestępstwa, powołuje Minister Sprawiedliwości po zasięgnięciu niewiążącej opinii Krajowej Rady Sądownictwa. Instancją odwoławczą w tym przypadku jest nowopowstała Izba Dyscyplinarna w Sądzie Najwyższym. Sędziów do Izby Dyscyplinarnej SN rekomenduje KRS, którego skład wybierany jest przez polityków.

Izba Dyscyplinarna SN jest sądem I instancji dla sędziów, którym postawiono zarzut dopuszczenia się przestępstwa. Odwołanie przysługuje wówczas do innego składu Izby Dyscyplinarnej SN.

Minister powołuje również Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych oraz jego Zastępców. Rzecznik oraz jego Zastępcy mogą przejąć każdą sprawę prowadzoną przez oskarżyciela działającego przy danym sądzie. Rzecznikiem dyscyplinarnym Ministra Sprawiedliwości może być każdy sędzia, a sposób i kryteria jego wyboru są arbitralne.

Minister Sprawiedliwości może powołać Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości do prowadzenia określonej sprawy dotyczącej sędziego. Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości jest powoływany spośród sędziów sądów powszechnych lub Sądu Najwyższego. W sprawie

przewinień dyscyplinarnych wyczerpujących znamiona umyślnych przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego, Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości może zostać powołany także spośród prokuratorów wskazanych przez Prokuratora Krajowego.

W kwestii uregulowań postępowania dyscyplinarnego Sąd Okręgowy w Łodzi skierował w sierpniu 2018 pytania prejudycjalne do Trybunału Sprawiedliwości UE.

W postępowaniu dyscyplinarnym sędziowie mają w niektórych aspektach mniej praw niż oskarżeni w postępowaniu karnym. I tak, inaczej niż w postępowaniu karnym, postępowanie dyscyplinarne może być prowadzone także podczas usprawiedliwionej nieobecności sędziego, zaś sąd II instancji może ukarać sędziego uniewinnionego przez sąd I instancji, co nie jest możliwe w procesie karnym.

Jednocześnie pragnę wyrazić przekonanie, iż większość Sędziów Rzeczypospolitej Polskiej stoi na stanowisku obrony swojej niezawisłości, a tym samym niezależności sądów.

W tym stanie rzeczy niezależnie od posiadanej przez polityków, w tym Ministra Sprawiedliwości, pozycji w zakresie ustroju sądownictwa wyrażam przekonanie, że każda osoba oddana pod sąd w Polsce, w rzeczywistości będzie miała sprawiedliwy proces, zaś rozstrzygnięcie wyda niezależny sąd kierując się wyłącznie przepisami prawa, ustaleniami faktycznymi i własnym sumieniem.

Załączając Wyrazy Szacunku oraz Koleżeńskie Pozdrowienie

Sędzia Sądu Okręgowego w Rzeszowie

Bożena Przysada